

Regelink
Ecologie & Landschap

Ecologische quickscan

Dijkkring, Geulle

In het kader van de natuurwetgeving

Colofon

Tekst, foto's en samenstelling	T.P. Molenaar
In opdracht van	Waterschap Roer en Overmaas
Naam opdrachtgever	M. Smits
Rapportnummer	RA13135-02
Status rapport	Definitief
Datum oplevering rapport	11 juli 2013
Aantal pagina's	33
Collegiale toets	M. T. Berghuis
Wijze van citeren	Molenaar, T.P. , 2013. Ecologische quickscan Dijkkring, Geulle. In het kader van de natuurwetgeving. Rapport RA13135-02, Regelink Ecologie & Landschap, Mheer.

Regelink
Ecologie & Landschap

Regelink Ecologie & Landschap

Papenweg 5
6261 NE Mheer
085-7737676
info@regelink.net
www.regelink.net

Lid Netwerk Groene Bureaus

Inhoudsopgave

1 Inleiding	8
1.1 Aanleiding	8
1.2 Doel	8
1.3 Leeswijzer	8
2 Wet- en regelgeving	10
2.1 Flora- en faunawet	10
2.2 Bescherming van gebieden	13
3 Werkwijze	14
4 Omschrijving plangebied	16
5 Resultaten beschermde soorten	19
5.1 Vaatplanten	19
5.2 Zoogdieren	19
5.3 Vogels	21
5.4 Amfibieën en vissen	21
5.5 Reptielen	21
5.6 Libellen en dagvlinders	21
5.7 Overige ongewervelden	22
6 Ingreep	23
7 Toetsing aan wet- en regelgeving	25
7.1 Vaatplanten	25
7.2 Zoogdieren	25
7.3 Vogels	26
7.4 Overige soortgroepen	27
7.5 Gebiedsbescherming	27
8 Conclusies en aanbevelingen	29
8.1 Vaatplanten	29
8.2 Das	29
8.3 Vleermuizen	29
8.4 Vogels	30
8.5 Samenvatting	30
9 Geraadpleegde bronnen	31
9.1 Geraadpleegde literatuur	31
9.2 Geraadpleegde websites	31
Bijlage 1 Foto-impressie plangebied	33
Bijlage 2 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten	35

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Waterschap Roer en Overmaas is van plan om in plangebied Dijkkring, Geulle, de huidige kade te versterken.

Volgens nationale en internationale regelgeving is het verplicht om voordat de ingreep plaatsvindt onderzoek te doen naar het eventuele voorkomen van beschermde flora en fauna. Om dergelijk soortgericht veldonderzoek goed te kunnen plannen en uitvoeren is het noodzakelijk te weten welke flora en fauna (potentieel) voorkomen in het plangebied.

Naast het effect op beschermde soorten kan het nodig zijn om onderzoek te verrichten naar de eventuele negatieve effecten van de ingreep op de kwaliteit van beschermde gebieden in de omgeving.

1.2 Doel

Door middel van deze quickscan worden de volgende vragen beantwoord:

- Welke, middels de Flora- en faunawet beschermde flora en fauna komen (potentieel) voor in het plangebied?
- Welke negatieve effecten kan de (potentieel) aanwezige flora en fauna ondervinden van de ingreep?
- Houdt, gelet op de mogelijke negatieve effecten, het uitvoeren van de ingreep een overtreding van de Flora- en faunawet in?
- Naar welke soorten en functies dient eventueel aanvullend onderzoek plaats te vinden?
- Zijn (mogelijke) negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uit te sluiten of is hier een nadere toetsing voor nodig?

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 wordt de relevante wet- en regelgeving toegelicht. In hoofdstuk 3 worden werkwijze en inspanning beschreven, terwijl in hoofdstuk 4 een beschrijving van het plangebied volgt. In hoofdstuk 5 worden de resultaten van de flora- en faunainventarisatie gepresenteerd. De ingreep wordt in hoofdstuk 6 omschreven. In hoofdstuk 7 worden vervolgens de mogelijke effecten van de ingreep gerelateerd aan de (potentiële) flora en fauna en getoetst aan de Flora- en faunawet. Ook wordt ingeschat of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand uitgesloten kunnen worden. In hoofdstuk 8 zijn de conclusies en aanbevelingen opgenomen. Tevens is een korte bronnenlijst opgenomen (hoofdstuk 9).

2 Wet- en regelgeving

2.1 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet is de soortgerichte implementatie van de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn en bundelt de bepalingen die voorheen in verschillende wetten waren opgenomen: Vogelwet 1936, Jachtwet, Natuurbeschermingswet (hoofdstuk V: soortenbescherming), Nuttige Dierenwet 1914 en Wet Bedreigde uitheemse dieren en plantensoorten. De Flora- en faunawet beschermt in beginsel soorten.

Activiteiten waarbij schade wordt gedaan aan beschermde dieren of planten zijn verboden, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het “nee, tenzij”-principe). Het is dan ook altijd zaak om, waar mogelijk, activiteiten uit te voeren zonder schade aan beschermde dieren en planten aan te brengen.

De wet erkent de intrinsieke waarde van in het wild levende dieren. In de wet is dan ook een zorgplicht opgenomen: iedereen moet 'voldoende zorg' in acht nemen voor alle in het wild voorkomende dieren en planten (niet alleen de beschermde) en hun leefomgeving.

Verbodsbepalingen

De Flora- en faunawet kent, naast de zorgplicht, een aantal verbodsbepaling welke relevant zijn voor de onderhavige toetsing:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hollen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Algemene maatregel van Bestuur (AmvB)

Op 23 februari 2005 is de “AmvB art. 75” van de Flora- en faunawet in werking

getreden. In dit besluit is een vrijstelling voor specifieke activiteiten en soorten geregeld. Tevens introduceert de AmvB de gedragscode.

Tabel 1

Voor soorten die zijn opgenomen in Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling wanneer de werkzaamheden vallen onder:

- bestendig beheer en onderhoud, ook in landbouw en bosbouw;
- bestendig gebruik;
- ruimtelijke ontwikkeling en inrichting.

Er dient een ontheffing te worden aangevraagd wanneer de werkzaamheden niet onder een van deze categorieën vallen en er een (te verwachten) negatief effect op de soorten uit Tabel 1 is. Deze aanvraag wordt door bevoegd gezag onderworpen aan een lichte toets. Daarbij wordt getoetst of de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in het geding is, en of de activiteit een redelijk doel dient.

Tabel 2

De soorten zoals opgenomen in Tabel 2 zijn strenger beschermd. Hierbij geldt een vrijstelling mits gewerkt wordt volgens een door de minister goedgekeurde gedragscode. Vallen de werkzaamheden niet onder de bij Tabel 1 genoemde categorieën of wordt niet gewerkt volgens een gedragscode, dan moet een ontheffing aangevraagd worden. Deze aanvraag wordt, net als voor de soorten van Tabel 1 geldt, onderworpen aan een lichte toets.

Tabel 3

De soorten uit Tabel 3 zijn de zwaarst beschermde soorten. Ook wanneer werkzaamheden vallen onder een van de bij Tabel 1 genoemde categorieën, geldt niet zonder meer een vrijstelling. Alleen bij bestendig beheer en onderhoud is een vrijstelling mogelijk wanneer gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Werkzaamheden die in een van de andere categorieën vallen en welke negatieve effecten op beschermde soorten (kunnen) hebben, zijn ontheffingsplichting. Voor het verstrekken van een ontheffing wordt deze onderworpen aan een zware toets wanneer:

- er geen andere bevredigende oplossing voor de geplande activiteit is;
- de geplande activiteit geen afbreuk doet aan de gunstige staat van instandhouding van de soort;
- er sprake is van een in of bij de wet genoemd belang.

Bij soorten van Bijlage IV van de Habitatrichtlijn moet tevens sprake zijn van een van de volgende door de Habitatrichtlijn erkende belangen:

- dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- bescherming van flora en fauna;
- openbare veiligheid.

Vogels

Met ingang van 26 augustus 2009 heeft het Ministerie van LNV (nu EZ) een nieuw beleid ten aanzien van broedvogels ingezet. Verblijfplaatsen van broedvogels zijn door de Flora- en faunawet beschermd. De Flora- en faunawet kent hierbij geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat bovendien om individuele broedgevallen.

De meeste vogels maken elk broedseizoen een nieuw nest. Deze eenmalig te gebruiken nesten vallen onder de bescherming van artikel 11 van de Flora- en faunawet in de periode dat deze daadwerkelijk gebruikt worden.

Van een beperkt aantal vogels is de nestlocatie het gehele jaar beschermd door de Flora- en faunawet (bijlage 2). Het betreft dan vogels die:

- het gehele jaar door gebruik maken van hun nestlocatie als vaste rust- en/of verblijfplaatsen;
- erg honkvast en al dan niet koloniebroeders zijn. Deze soorten keren ieder jaar naar dezelfde nestlocaties terug. De voorwaarden waaraan deze nestlocaties moeten voldoen zijn erg specifiek en vaak slechts in beperkte mate in het landschap beschikbaar;
- jaar in jaar uit van hetzelfde nest gebruik maken en zelf niet of nauwelijks in staat zijn om een eigen nest te bouwen.

Indien een jaarrond beschermd nest is aangetroffen moet altijd een omgevingscheck uitgevoerd worden. Een deskundige dient dan te onderzoeken of er voor de soort in de omgeving voldoende plekken en materiaal aanwezig zijn om zelf een vervangende locatie te vinden en een vervangend nest te maken. Indien dit niet mogelijk is dient een vervangende nestlocatie aangeboden te worden. Wanneer ook dat niet mogelijk blijkt dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Ontheffing kan alleen verkregen worden op grond van een wettelijk belang uit de Vogelrichtlijn. Wettelijke belangen zijn:

- bescherming van flora en fauna;
- veiligheid van het luchtverkeer;
- volksgezondheid of openbare veiligheid.

Gedragscodes

Werken volgens een gedragscode kan (soms) een vrijstelling voor soorten op Tabel 2 en Tabel 3 geven. Hiervoor dient gewerkt te worden volgens een door de minister vastgestelde gedragscode. Een overzicht van goedgekeurde gedragscodes is te vinden op:

<http://www.hetInvloket.nl/onderwerpen/vergunning-en-ontheffing/dossiers/dossier/flora-en-faunawet-ruimtelijke-ingrepen/overzicht-van-gedragscodes-en-besluiten-flora-en-faunawet/overzicht-gedragscodes>

2.2 Bescherming van gebieden

Natuurbeschermingswet 1998

In Nederland zijn de bescherming van natuurgebieden en de daarin voorkomende natuurwaarden geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Onder deze wetgeving vallen zowel de Natura 2000-gebieden als de Beschermde Natuurmonumenten. Natura 2000-gebieden zijn gebieden welke aangewezen zijn op grond van de Vogelrichtlijn, de Habitatrichtlijn of beide. Zowel Natura 2000-gebieden als Beschermde Natuurmonumenten zijn geselecteerd en als te beschermen gebied aangewezen op grond van in deze gebieden voorkomende bijzondere natuurwaarden. Deze natuurwaarden mogen niet worden aangetast. De Provincie is het bevoegd gezag voor de Natuurbeschermingswet 1998. Voor meer informatie over de Natuurbeschermingswet 1998 en het toetsingskader verwijzen wij naar de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening/toetsen-ruimtelijke-plannen/habitattoets).

Ecologische Hoofdstructuur

De Ecologische Hoofdstructuur (EHS) bestaat uit planologisch beschermde gebieden welke zijn aangewezen teneinde ecologische verbindingen te realiseren tussen belangrijke natuurgebieden. Deze natuurgebieden en de verbindingen daartussen vormen samen een ecologisch netwerk. De wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS mogen niet door een ingreep worden aangetast. Alle (mogelijke) effecten van een voorgenomen ingreep moeten daarop dan ook worden getoetst. De provincie waarbinnen het plangebied valt geeft invulling aan de EHS en is daartoe het Bevoegd Gezag. Voor meer informatie over de EHS en het toetsingskader verwijzen wij naar de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/ruimtelijke-ordening/toetsen-ruimtelijke-plannen/ecologische-hoofdstructuur).

3 Werkwijze

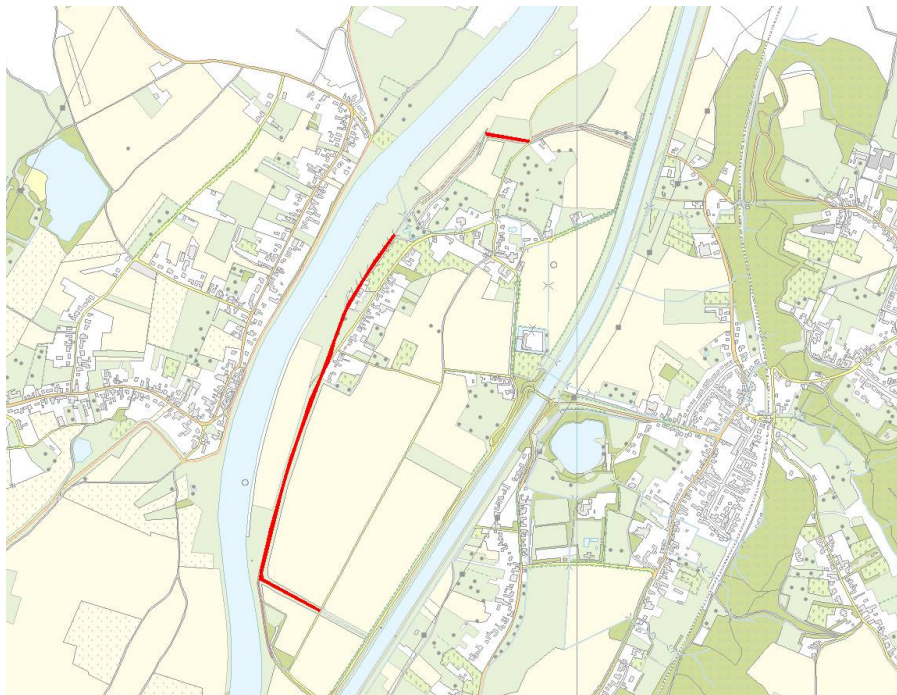
De volgende methoden zijn bij het onderzoek gebruikt:

1. Op 22 mei 2013 werd plangebied Dijkkring, Geulle, door T.P. Molenaar bezocht. Daarbij zijn de in het plangebied aanwezige ruimtelijke structuren en ecotopen geïnventariseerd. Tijdens het veldbezoek zijn de volgende instrumenten gebruikt:
 - verrekijker;
 - fotocamera.
2. Door middel van literatuuronderzoek is onderzocht welke beschermde flora en fauna in de ruime omgeving van het plangebied recentelijk zijn waargenomen. Hierbij is gebruik gemaakt van de databases Quickscanhulp.nl en Limnodata.nl, aangevuld met gegevens uit relevante recente verspreidingsatlassen en actuele websites. Daarnaast is de ligging van het plangebied ten opzichte van nabijgelegen beschermde gebieden onderzocht.
3. Aan de hand van het veldbezoek en het literatuuronderzoek is op grond van *expert judgement* een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna met bijbehorende functies die in het plangebied (kunnen) voorkomen.
4. In samenspraak met de opdrachtgever is de ingreep in kaart gebracht en omschreven.
5. Op grond van de beschreven ingreep is een inschatting gemaakt van de redelijkerwijs te verwachten negatieve effecten op de (potentieel) aanwezige beschermde soorten en functies.
6. Vervolgens zijn de mogelijke negatieve effecten getoetst aan de Flora- en faunawet.
7. Ten slotte is bepaald of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand zijn uit te sluiten of dat nog een aanvullende toetsing noodzakelijk is.

4 Omschrijving plangebied

Het plangebied is gelegen ten westen van Geulle, provincie Limburg. In Figuur 1 is de begrenzing van het plangebied weergegeven. Het plangebied bestaat uit kadevakken 2 t/m 6 en 9, en betreft een groene dijk rondom het buurtschap Geulle aan de Maas. Het plangebied strekt zich uit tot 20 meter landinwaarts vanuit de teen van het binnendijkstalud.

Figuur 1. Ligging van het plangebied, met de begrenzing in rood aangegeven. © Dienst voor het kadaster en de openbare registers, Apeldoorn, 2013.

Aanwezige ecotopen

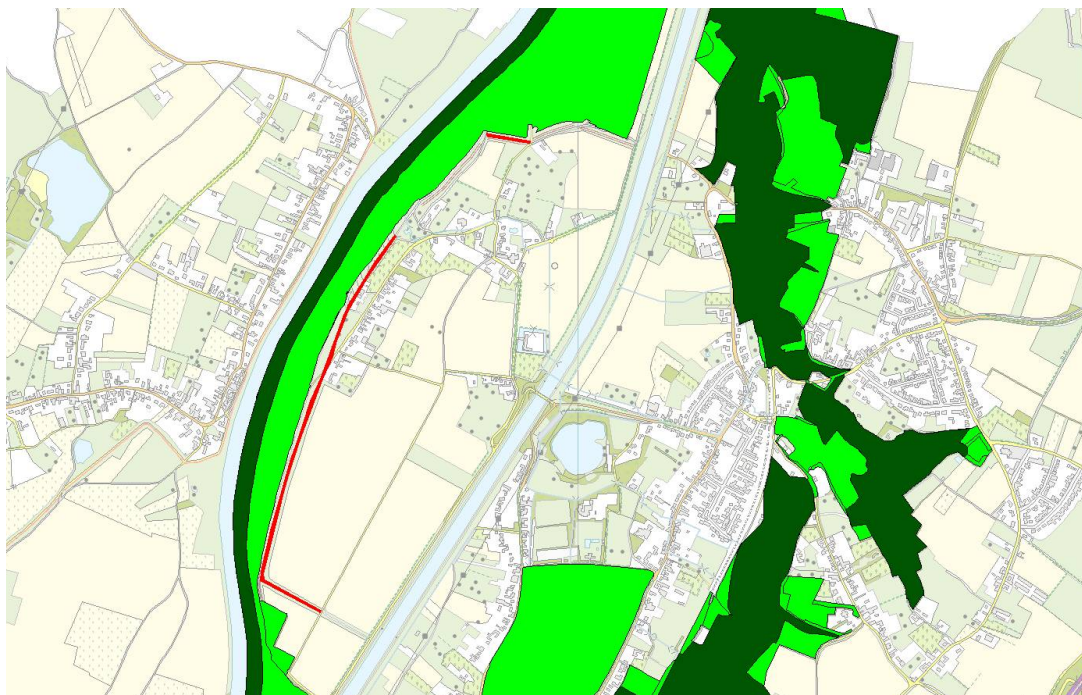
Binnen het plangebied zijn de volgende ecotopen aanwezig (zie ook Bijlage 1):

- droog, extensief beheerd grasland;
- akkers;
- houtwallen met dunne bomen (diameter borsthoogte < 25 cm) en heesters.

Afstand tot beschermde gebieden

De Natura 2000-gebieden die het dichtste bij het plangebied liggen zijn “Grensmaas” en “Bunder- en Elsloërbos”. Deze gebieden liggen op een afstand van respectievelijk 100 meter en 1,5 kilometer van het plangebied.

Het plangebied grenst aan de EHS. In Figuur 2 zijn de Natura 2000-gebieden en de EHS-gebieden weergegeven, beide Natura 2000-gebieden zijn tevens EHS-gebied.

Figuur 2. Ligging plangebied ten opzichte van Natura 2000-gebieden (donker groen) en EHS (licht groen).

5 Resultaten beschermde soorten

Op grond van de aanwezige ecotopen is een inschatting gemaakt van de beschermde flora en fauna die mogelijk in het plangebied voorkomen. Omdat onderhavige activiteit in de categorie ruimtelijke ontwikkeling valt, wordt in dit hoofdstuk van soorten uit Tabel 2 en 3 een beoordeling gemaakt. Voor soorten uit Tabel 1 geldt een algehele vrijstelling, waarbij wel rekening gehouden dient te worden met de zorgplicht.

5.1 Vaatplanten

De kadevakken zijn te typeren als glanshaverhooilanden. De kwaliteit ervan varieert. Kadevak 9 is redelijk goed ontwikkeld, maar de meer kritische soorten ontbreken. Kadevakken 2 tot en met 4 zijn goed ontwikkeld. Tijdens het veldbezoek zijn honderden exemplaren van de knolboterbloem (*Ranunculus bulbosus*), knolsteenbreek (*Saxifraga granulata*) en enkele tientallen exemplaren van de beemdkroon (*Knautia arvensis*) en de gewone vogelmelk (*Ornithogalum umbellatum*) aangetroffen. Deze soorten staan alle op de Rode lijst, terwijl gewone vogelmelk ook staat op Tabel 1 van de Flora- en Faunawet. Kadevakken 5 en 6 zijn slecht ontwikkeld. Hier zijn alleen zeer algemene grassoorten en kruiden aanwezig. In kadevak 6 is nog wel de gewone vogelmelk aangetroffen.

Op grond van de aanwezige vegetatie mogen in kadevakken 2 t/m 4 bovendien zwaarder beschermde soorten als klokjes (*Campanula spec.*) en orchideeën (*Orchidaceae*) verwacht worden. Kadevakken 5, 6 en 9 zijn daarvoor niet goed genoeg ontwikkeld. Bij monitoring in het verleden door het waterschap zijn in kadevak 4 twee soorten klokjes aangetroffen. In 1998 zijn rapunzel- en grasklokje aangetroffen (*Campanula rapunculus* en *C. rotundifolia*) in 2001 het grasklokje en in 2009 rapunzelklokje. In kadevak 1 t/m 3 zijn geen klokjes aangetroffen. Van kadevak 4 zijn de klokjes vooral op de kruin of buitendijkse zijde te verwachten. De binnendijkse zijde van dit vak is grotendeels begroeid met struweel. De binnendijkse delen met grasland hebben een wat voedselrijker karakter waardoor de kans dat hier klokjes voorkomen kleiner is.

5.2 Zoogdieren

Muizen en spitmuizen

De verspreidingsgebieden van grote bosmuis (*Apodemus flavicollis*), veldspitsmuis (*Crocidura leucodon*) en eikelmuis (*Eliomys quercinus*) liggen buiten het plangebied (respectievelijk in Zuid-Limburg, Achterhoek en Oost-Groningen, in Twente en Zeeuws-Vlaanderen, en in Zuid-Limburg) (Broekhuizen et al., 1992, Regelink & Bosch, 2007). Voor de noordse woelmuis (*Microtus oeconomus*) geldt dat deze soort een zeer natte, kruidenrijke vegetatie behoeft. De waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) is gebonden aan schone wateren. Derhalve kan worden gesteld dat er geen beschermde, grondgebonden zoogdieren binnen het plangebied zullen voorkomen.

Marterachtigen

In het plangebied zijn geen geschikte verblijfplaatsen voor steenmarter (*Martes foina*) of boommarter (*Martes martes*) aanwezig. Daarvoor ontbreken geschikte bomen en gebouwen. De steenmarter komt wel voor in de regio. Daarom mag worden aangenomen dat de in het plangebied aanwezige houtwallen wel tot het foerageergebied van de soort horen. Voor boommarters ontbreekt het aan geschikt habitat, zodat deze redelijkerwijs als afwezig beschouwd mag worden.

In kadevak 4 zijn meerdere wissels en pijpen van de das (*Meles meles*) aangetroffen. De pijpen bevinden zich in het binnendijks talud. De graafsporen waren vers en op een van de uitgraafwaaiers stonden pootafdrukken. De pijpen zijn daarom momenteel in gebruik. Of er sprake is van een familie of een enkele das kon niet op basis van het verkennend veldbezoek worden vastgesteld.

Eekhoorn

In het plangebied zijn geen nesten van de eekhoorn (*Sciurus vulgaris*) aangetroffen. De kans is derhalve redelijkerwijs uitgesloten dat deze soort in het plangebied aanwezig is.

Vleermuizen

Het plangebied is geschikt als foerageergebied voor een aantal soorten vleermuizen. Op grond van de geringe omvang van het plangebied is de kans klein dat het een essentieel foerageergebied betreft. Lijnvormige elementen zijn aanwezig, de houtwallen en het dijklichaam zelf vormen een geleidend element in het landschap. Gebouwen zijn niet aanwezig, verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen zijn niet aanwezig. De aanwezige bomen zijn mogelijk geschikt als zomer- of paarverblijfplaatsen voor boombewonende vleermuizen omdat de bomen loszittende schors en snoeiwonden hebben. Voldoende grote holtes die gebruikt kunnen worden als kraam- of winterverblijfplaats zijn niet aanwezig.

In het plangebied kunnen derhalve de volgende soorten worden verwacht: gewone dwergvleermuis (*Pipistrellus pipistrellus*), ruige dwergvleermuis (*Pipistrellus nathusii*), rosse vleermuis (*Nyctalus noctua*), laatvlieger (*Eptesicus serotinus*), gewone grootoorvleermuis (*Plecotus auritus*), grijze grootoorvleermuis (*Plecotus austriacus*), watervleermuis (*Myotis daubentonii*), meervleermuis (*Myotis dasycneme*), franjestaart (*Myotis emarginatus*), baardvleermuis (*Myotis mystacinus*) en mogelijk ook Brandt's vleermuis (*Myotis Brandtii*).

In Tabel 1 is weergegeven welke functies van bovengenoemde soorten mogelijk voorkomen.

Tabel 1. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Voeragegebied
gewone dwergvleermuis	X		X		X	X
ruige dwergvleermuis	X		X		X	X
rosse vleermuis					X	X
laatvlieger					X	X
gewone grootoorvleermuis	X				X	X
grijze grootoorvleermuis					X	X
watervleermuis	X				X	X
meervleermuis					X	X
franjestaat	X				X	X
baardvleermuis					X	X
Brandt's vleermuis					X	

5.3 Vogels

Vogelsoorten met vaste rust- en/of verblijfplaatsen zijn mogelijk binnen het plangebied aanwezig. Te verwachten jaarrond beschermde nesten kunnen van vogelsoorten als buizerd (*Buteo buteo*), sperwer (*Accipiter nisus*), havik (*Accipiter gentilis*), boomvalk (*Falco subbuteo*) en ransuil (*Asio otus*) zijn. Deze soorten broeden in bomen in bosgebieden en houtwallen. Tijdens het veldbezoek was er teveel blad aan de bomen om de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten met zekerheid uit te sluiten.

Tevens kunnen zangvogels die in struweel en grasland broeden voorkomen. Tijdens het veldbezoek zijn graspieper en tijtjaf waargenomen.

5.4 Amfibieën en vissen

Omdat in het plangebied geen water aanwezig is, is het plangebied niet geschikt voor de voortplanting van amfibieën en vissen. Ook in de directe omgeving is geen geschikt voortplantingswater aanwezig. De aanwezigheid van overwinterende amfibieën kan dan ook redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.5 Reptielen

Op grond van de in het plangebied aanwezige ecotopen (grasland en houtwallen) kunnen adder (*Vipera berus*), gladde slang (*Coronella austriaca*), muurhagedis (*Podarcis muralis*), zandhagedis (*Lacerta agilis*) en hazelworm (*Anguis fragilis*) uitgesloten worden. Voor de ringslang (*Natrix natrix*) is in het plangebied wel geschikt ecotoop aanwezig, maar het ontbreekt aan voldoende sloten, vijvers en

poelen. Waarneming.nl laat in de afgelopen tien jaar ook geen waarnemingen van de ringslang in de regio zien. Daarom kan redelijkerwijs aangenomen worden dat de soort niet in het plangebied voorkomt. De levendbarende hagedis (*Zootoca vivipara*) komt in de regio voor. De soort wordt aangetroffen in zeer uiteen lopende habitats. Voorwaarde is wel dat er zowel open plekken als kruidige vegetatie aanwezig is. Het plangebied bestaat uit een gesloten, grazige vegetatie en dichte houtwallen. De levendbarende hagedis wordt daarom niet in het plangebied verwacht.

5.6 Libellen en dagvlinders

In het plangebied komen geen voedselarme wateren of vegetaties voor die geschikt zijn als leefgebied voor libellen en dagvlinders. Het voorkomen van beschermde libellen en dagvlinders kan daarom redelijkerwijs worden uitgesloten.

5.7 Overige ongewervelden

In verband met het ontbreken van voor overige ongewervelden geschikte ecotopen (oude eiken, voedselarm water) in het plangebied kan het voorkomen van beschermde overige ongewervelden redelijkerwijs worden uitgesloten.

6 Ingreep

Waterschap Roer en Overmaas is voornemens om in plangebied Dijkkring, Geulle, de bestaande dijk te verstevigen door middel van een kwelscherm of een anti-pipingberm. De ingreep heeft betrekking op de binnendijkse zijde van het dijklichaam en op de binnendijks gelegen eerste 20 meter gemeten vanuit de teen van de dijk. Ingrepen die daartoe in het plangebied plaatsvinden bestaan voornamelijk uit:

- rooien van bomen en struiken;
- aanbrengen grond ten behoeve van een kwelscherm.

De Flora- en faunawet hanteert een aantal belangen waaronder een ingreep kan vallen. Onderhavige ingreep valt onder het volgende belang:

j. de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Het waterschap voert de werkzaamheden uit conform de gedragscode voor waterschappen van de unie van waterschappen.

7 Toetsing aan wet- en regelgeving

Op grond van de resultaten van het veldbezoek, het literatuuronderzoek en de te verwachten effecten van de ingreep is een toetsing aan de Flora- en faunawet uitgevoerd. Uit deze toetsing volgt welke negatieve effecten verwacht kunnen worden en welke soorten daarbij betrokken zijn. Ook geeft de toetsing aan of aanvullend onderzoek dan wel een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet is vereist.

Voorts is onderzocht of negatieve effecten op beschermde gebieden op voorhand kunnen worden uitgesloten of dat hiervoor nog aanvullend onderzoek nodig is.

7.1 Vaatplanten

De ingreep bestaat uit het verwijderen van de bovengrond op het binnendijks talud en de eerste 20m vanuit de teen van de dijk aan de binnendijkse zijde. Op deze locatie zijn geen beschermde vaatplanten aangetroffen en worden er ook niet verwacht. De bovengrond van de grazige delen wordt in depot gezet en later teruggebracht op de dijk, eventuele zaadvoorraad, wortelstokken en knollen worden op die manier teruggebracht in het plangebied. Het waterschap streeft naar een kruidenrijke vegetatie omdat dit de stevigheid van de dijk ten goede komt.

De kruin en de buitendijkse zijde van de dijk blijven ongemoeid. Mits met rijroutes rekening gehouden wordt met de standplaatsen van de aangetroffen beschermde soorten worden geen negatieve effecten verwacht op de aanwezige beschermde vaatplanten.

7.2 Zoogdieren

Muizen, spitsmuizen en eekhoorn

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van beschermde soorten uit deze soortgroepen redelijkerwijs uitgesloten kan worden. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep zal voor deze soortgroepen dan ook geen overtreding van de Flora- en faunawet inhouden.

Marterachtigen

De das is aanwezig in het plangebied. Het aanbrengen van grond op het binnendijkse talud zorgt voor het verdwijnen van een vaste rust- en verblijfplaats van deze soort. Dit is in strijd met de flora- en faunawet. Het waterschap heeft echter een ontheffing voor het verwijderen van dassenburchten uit dijklichamen in het kader van de openbare veiligheid.

De steenmarter heeft geen vaste rust- en verblijfplaats in het gebied, maar foerageert er naar verwachting wel. De werkzaamheden leiden tot het tijdelijk of permanent ongeschikt raken van het gebied als foerageergebied. De soort is echter mobiel genoeg om dit elders te compenseren. Ten aanzien van de steenmarter wordt de Flora- en faunawet dan ook niet overtreden.

De boomarter is niet aanwezig in het plangebied.

Vleermuizen

Uit de resultaten blijkt dat elf soorten vleermuizen binnen het plangebied kunnen voorkomen. In Tabel 2 is weergegeven op welke potentieel voorkomende combinatie van soorten en functies binnen het plangebied mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn.

Tabel 2. De potentieel voorkomende soorten vleermuizen en functies.

	Zomerverblijfplaats	Kraamverblijfplaats	Paarverblijfplaats	Winterverblijfplaats	Vliegroute	Foerageergebied
gewone dwergvleermuis	X		X		X	X
ruige dwergvleermuis	X		X		X	X
rosse vleermuis					X	X
laatvlieger					X	X
gewone grootoorvleermuis	X				X	X
grijze grootoorvleermuis					X	X
watervleermuis	X				X	X
meervleermuis					X	X
franjestaart	X				X	X
baardvleermuis					X	X
Brandt's vleermuis					X	
	X	Komt potentieel voor				
		Geen negatief effect te verwachten				
		Negatief effect niet uitgesloten				

Het rooien van bomen kan voor een deel van de te verwachten vleermuissoorten betekenen dat hun vliegroute doorsneden en onherkenbaar wordt. Wanneer hierdoor foerageergebied onbereikbaar wordt en/of vaste rust- en verblijfplaatsen verloren gaan heeft de ingreep een negatief effect op deze soortgroep. Voor de laatvlieger en de rosse vleermuis is dit effect veel minder omdat ze minder gebonden zijn aan landschapsstructuren en ook grote open gebieden oversteken.

Ook de functie foerageergebied wordt negatief beïnvloed door het rooien van de bomen. Dit heeft niet voor alle soorten een negatief effect. Een deel van de soorten jaagt in open gebieden of langs dijken. Soorten die in en rond bomen jagen, zoals gewone grootoorvleermuis, raken wel een deel van hun foerageergebied kwijt.

Voor vliegroutes en foerageergebieden geldt dat het vernietigen ervan in strijd is met de Flora- en faunawet als deze van essentieel belang zijn voor een vaste rust-

en verblijfplaats.

7.3 Vogels

In de aanwezige houtwallen mogen jaarrond beschermde nesten van buizerd, sperwer, havik, boomvalk en ransuil verwacht worden. Wanneer dit het geval is, dan is het rooien van deze houtwallen in strijd zijn met de Flora- en faunawet, omdat vaste rust- en verblijfplaatsen verwijderd worden.

Werkzaamheden die uitgevoerd worden tijdens het broedseizoen kunnen leiden tot verstoring van broedgevallen van algemene vogelsoorten van met name houtwallen, graslanden en ruigte. Omdat alle vogels tijdens het broeden zijn beschermd, kunnen werkzaamheden tijdens het broedseizoen leiden tot een overtreding van de Flora- en faunawet.

7.4 Overige soortgroepen

Uit de resultaten blijkt dat het voorkomen van beschermde soorten uit de soortgroepen amfibieën, vissen, reptielen, libellen, dagvlinders en overige ongewervelden redelijkerwijs kan worden uitgesloten. Daarmee is ook een negatief effect op deze soorten redelijkerwijs uit te sluiten. De ingreep leidt derhalve niet tot een overtreding van de Flora- en faunawet voor deze soort(groep)en.

7.5 Gebiedsbescherming

De Natura 2000-gebieden die het dichtste bij het plangebied liggen zijn “Grensmaas” en “Bunder- en Elsloërbos”. Deze gebieden liggen op een afstand van respectievelijk 100 m en 1,5 km van het plangebied. De ingreep heeft voor gebied “Grensmaas” een effect in de vorm van geluid en visuele verstoring. Momenteel is in het gebied “Grensmaas” een grootschalig project in uitvoering, vooral bestaande uit grondverzet. Dit project gaat gepaard met continu in bedrijf zijn van meerdere graafmachines en het af en aan rijden van knikdumpers. De werkzaamheden in het plangebied vinden plaats in het binnendijkse gebied, waardoor door de dijk een deel van het geluid en de visuele verstoring worden weggenomen. In combinatie met het in uitvoering zijnde project in gebied “Grensmaas” worden geen extra negatieve effecten verwacht op het Natura 2000-gebied. Het gebied “Bunder- en Elsloërbos” ligt op dermate grote afstand dat door menselijke invloeden in het tussenliggende gebied (veroorzaakt door bijvoorbeeld stedelijk gebied en grote wegen) geen negatieve effecten door geluidsverstoring of visuele verstoring als gevolg van de ingreep op dit Natura 2000-gebieden worden verwacht. De ingreep draagt niet bij aan verreikende effecten, zoals stikstofdepositie of verdroging.

In de omgeving van het plangebied zijn geen Beschermde Natuurmonumenten aanwezig. Vervolgstappen in het kader van de Natuurbeschermingswet 1998 zijn voor dit project dan ook niet nodig.

De ingreep vindt niet plaats binnen de EHS. Hierdoor is het afwegingskader Ecologische Hoofdstructuur niet van toepassing.

8 Conclusies en aanbevelingen

Uit de toetsing van de resultaten van het onderzoek aan de Flora- en faunawet blijkt dat bij uitvoering van de ingreep mogelijk negatieve effecten te verwachten zijn op:

- das;
- vleermuizen;
- vogels.

Voor de overige soortgroepen wordt geen negatief effect op beschermde soorten (of functies) verwacht.

Op grond van de ligging van het plangebied ten opzichte van beschermde gebieden en de aard van de ingreep worden geen significant negatieve effecten verwacht op de kwaliteit van beschermde gebieden.

8.1 Das

De das is aanwezig in het plangebied. De functie van het plangebied en het aantal dieren is echter onduidelijk. Het verwijderen van de burcht is in beginsel in strijd met de Flora- en faunawet. Het waterschap beschikt echter over een ontheffing (T2013-032) voor het verwijderen van dassenburchten uit dijklichamen omdat deze een risico vormen voor de openbare veiligheid. De noodzaak voor aanvullend onderzoek vervalt dan ook.

8.2 Vleermuizen

Enkele boombewonende soorten vleermuizen hebben mogelijk hun vaste rust- en/of verblijfplaats in de aanwezige bomen. Ook kan het plangebied als essentiële vliegroute fungeren. Daarom is het noodzakelijk aanvullend onderzoek naar het voorkomen van vleermuizen in het plangebied te verrichten. Het verdient aanbeveling dit aanvullende onderzoek uit te voeren volgens het Vleermuisprotocol van de Gegevensautoriteit Natuur.

Bij gebruikmaking van dit protocol is er een grote mate van zekerheid dat een eventuele ontheffingsaanvraag zonder aanvullende informatie in behandeling wordt genomen. Tevens geeft het Vleermuisprotocol invulling aan de onderzoekinspanning voortkomend uit de Flora- en faunawet, waarbij aanvullend vleermuisonderzoek inhoudt dat er twee bezoeken in periode 15 mei t/m 15 juli (direct na zonsondergang of direct voor zonsopkomst) en twee bezoeken in periode 15 augustus t/m 1 oktober (tussen drie uur na zonsondergang en drie uur voor zonsopkomst) aan het plangebied gebracht dienen te worden. Deze bezoeken moeten met behulp van een batdetector van het type 'heterodyne' met *time expansion* uitgevoerd worden.

8.3 Vogels

In het plangebied zijn mogelijk jaarrond beschermde nesten van buizerd, sperwer,

havik, boomvalk en ransuil aanwezig. Dit dient nader onderzocht te worden. Het onderzoek bestaat uit zes onderzoeksronden, waarvan een avondbezoek, in de periode maart tot en met augustus.

Voor de andere mogelijk aanwezige soorten broedvogels geldt dat de werkzaamheden buiten het broedseizoen uitgevoerd dienen te worden. Voor het broedseizoen stelt de wet geen vaste begin- of einddatum. Normaal gesproken loopt het broedseizoen voor de meeste vogelsoorten van 15 maart tot 15 juli.

Wanneer niet buiten het broedseizoen gewerkt kan worden moet het plangebied voorafgaande aan de werkzaamheden door een deskundige op het gebied van beschermde soorten onderzocht worden op de aanwezigheid van broedgevallen. Ook is het dan aan te raden het aanwezige snoeiafval en de vegetatie binnen het werkterrein (ruim) voor het broedseizoen te verwijderen, teneinde de kans op broedgevallen binnen het plangebied te beperken.

Het is niet mogelijk ontheffing te verkrijgen voor het verstoren van broedende vogels.

8.4 Samenvatting

In algemene zin kan redelijkerwijs worden gesteld dat op grond van de mogelijke effecten de uitvoering van de ingreep niet door de Flora- en faunawet wordt verhinderd, mits tijdig aanvullend onderzoek wordt uitgevoerd naar vleermuizen en broedvogels. Afhankelijk van de resultaten van dit aanvullende onderzoek kan een aanvraag van een ontheffing en/of maken en uitvoeren van een mitigatieplan noodzakelijk zijn.

Eventuele significant negatieve effecten op nabijgelegen beschermde gebieden zijn in het onderhavige geval niet aan de orde.

9 Geraadpleegde bronnen

9.1 Geraadpleegde literatuur

Broekhuizen, S., B. Hoekstra, V. van Laar, C. Smeenk & J.B.M. Thissen, 1992. Atlas van de Nederlandse zoogdieren. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Creemers, C.M. & J.C.W. van Delft, 2009. De amfibieën en reptielen van Nederland. KNNV Uitgeverij, Utrecht.

Dietz, C., O. von Helversen & D. Nill, 2011. Vleermuizen. Alle soorten van Europa en Noord-West Afrika. Tirion Natuur.

Floron, 2011. Nieuwe Atlas van de Nederlandse Flora. KNNV Uitgeverij, Zeist.

Heusden, W.R.M. & S.J. Vreugdenhil, 2006. Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Rapport, Dienst Landelijk Gebied, Utrecht.

Limpens, H., J. Regelink & R. Koelman, 2011. Cursus vleermuizen en planologie. Cursusmap, Zoogdierverseniging.

Ministerie van EL&I, 2010. Buiten aan het Werk. Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Brochure. [<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/brochures/2010/03/01/buiten-aan-het-werk-houd-tijdig-rekening-met-beschermde-dieren-en-planten.html> (11-07-2013)].

Regelink, J.R. & T. Bosch, 2007. Grote bosmuis in Winterswijk. Zoogdier 18 (2): 23.

9.2 Geraadpleegde websites

www.limnodata.nl

www.quickscanhulp.nl

www.ravon.nl

www.rijksoverheid.nl/ministeries/elenil

www.soortenbank.nl

www.sovon.nl

www.telmee.nl

www.vlinderstichting.nl

www.waarneming.nl

www.zoogdierverseniging.nl

Bijlage 1 Foto-impressie plangebied

Figuur 3: Kadevak 2.

Figuur 4: Kadevak 4.

Figuur 5: Kadevak 5.

Figuur 6: Kadevak 9.

Bijlage 2 Vogelsoorten met jaarrond beschermde nesten

Het Ministerie van LNV (nu: EZ) heeft in augustus 2009 de lijst met vogelsoorten waarvan de nesten het hele jaar door beschermd zijn aangepast. Met ingang van 26 augustus 2009 geldt een jaarronde bescherming van nestplaatsen van:

- Boomvalk (*Falco subbuteo*)
- Buizerd (*Buteo buteo*)
- Gierzwaluw (*Apus apus*)
- Grote gele kwikstaart (*Motacilla cinerea*)
- Havik (*Accipiter gentilis*)
- Huismus (*Passer domesticus*)
- Kerkuil (*Tyto alba*)
- Oehoe (*Bubo bubo*)
- Ooievaar (*Ciconia ciconia*)
- Ransuil (*Asio otus*)
- Roek (*Corvus frugilegus*)
- Slechtvalk (*Falco peregrinus*)
- Sperwer (*Accipiter nisus*)
- Steenuil (*Athene noctua*)
- Wespendif (*Pernis apivorus*)
- Zwarte wouw (*Milvus migrans*).

Meer informatie over deze lijst en de bescherming van nestplaatsen van vogels door de Flora- en faunawet is te vinden op de website van het ministerie van EZ.